

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. .. 20 cor.

Pe jumătate an .. .. 10 "

Pe o lună .. .. 2 "

Num. de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

Pe un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicație.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 512.

La America...

(e.) Scene, care te turbură de durere și îți dau materie de gândit, se petrec în anii din urmă pe la garile căilor ferate din țara noastră.

N'ai decât să călătorești în părțile Sibiiului, ale Sebeșului, ori mai jos către Arad și Timișoara, sau în alte părți locuite de Români, și vei avea ocazie d'a vedea meseriași și țărani gata de drum, de un lung drum, peste mări și țări, de unde nici ceice pleacă nu știu când și cum vor mai reveni vre-odată la casele și locurile satului părăsit...

Vremurile cu viața simplă s'au cam mai dus. Astăzi, când ne înmulțim mereu, viața e mai complicată, traiul se îngreunează, măsura dreaptă la împărțirea beneficiilor se pierde mai mult; zilele din viitorul cel mai apropiat nu făgăduiesc nici un fel de ușurare, ci după toate semnele greutatea traiului au să sporească. Aceste greutăți vor apăsa mai rău, firește, asupra claselor de jos, *asupra celor săraci și mulți*, printre care socialismul are să-și recruteze tot mai multe cetele sale formidabile.

Țăranul nu știe și — până când va rămâne țăran — nu va ști ce sistemă politică reprezintă socialismul, și prin ce fel de reforme voiesc ei să schimbe stările sociale de astăzi. Când însă nu mai e țăran, adică: îndată ce și-a pierdut pământul și averea, atunci începe și românul nostru dela sate a se interesa de »suțiliști« și a înțelege fie din capul lui, fie că i-o spun alții, cum

bunurile pământeste nu sunt împărțite după dreptate; omul din popor, ajuns odată proletar, nu-și poate lua privirile dela »domnii«, care lucrează puțin sau nimic, și câștigă mult, mai mult decât le-ar trebui; în vreme ce el, veritabilul muncitor, se istovește în lucru, și n'are din ce să se susțină pe sine și pe ai săi.

În cotro s'apuce?...

Deoarece »domnii« se pare că acum n'au vreme d'a se ocupa de treburi țărănești — au altceva de făcut — cel nenorocit lipsit de ajutor, pe lângă toată iubirea de pământul nașterii, își îndreaptă sufletul amar și nevoiaș către domnul *Missler* dela Brema, cerându-i cu umilință și cu ultimii bănișori câți are, să-l treacă în lumea de departe, pe alt pământ, unde-i ziuă albă și-i frumos, când la noi e noapte 'ntune-coasă și-i urât... Acolo este scăparea!

Domnul *Missler*, om bun, și-o fi zicând: »Unde-i norocul, să-mi cădeți pe vapoare cât mai numeroși!« Și, fără amânare, dă răspunsul așteptat: să poștească la Brema, și să sosească sănătos, că toate cele bune se vor face!...

De obicei pleacă dintr'un sat mai mulți deodată; aproape toți sunt tineri, bine încheiați, sănătoși și frumoși, în haine nemțești, unii cu căciuli de marinari, de stai să nu-i cunoști că-s Români... Dar ai observat pe cei-ce-i însoțesc, cum stau în apropiere de peronul gării. Atunci ști, că sunt Români, și ți-i milă de ei. Satul întreg a eșit să-și ia bun rămas dela părinți și feciori, cari se înstrăinează de bună voie. Plânsete și jălanie strașnică... Trenul, care se oprește abea două

minute, se pune iarăș în mișcare... Capetele celor rămași se descoper, țipete de femei și copii se desfac din mulțime, mâni de bătrâni slăbiți se întind și tremură spre vagoanele, ce lunecă tot mai repede, până-ce trenul se pierde încetșor în depărtarea fără margini.

A combate pe bieții nenorociți, când îi vezi înroșiți ca focul ori palizi de emoțiune, ar fi absurd. Vorbelor tale, să le potrivești cum vei ști mai desăvârșit, emigrantul le oșune imediat fapte, și te desarmează.

Sfaturi d'a nu merge la America, d'a nu se expune primejdiilor, și alte sfaturi negative, nu pot să oprească pe oameni în drum, ba nici chiar să reducă numărul viitorilor emigranți. Cauza de căpetenie a emigrării este aceeaș cauză, care produce numărul considerabil al cauzelor de moarte în clasa de jos a poporului, adică: lipsa unui nutremânt îndestulător.

Emigrantul nu exagerează, când între alte nevoi ți-se plânge, că el n'a ajuns să vadă pe masă o bucățică de carne, decât din Crăciun în Paști, și din Paști în Crăciun, — ori nici atunci...

Vorba este, ce putem și ce trebuie să punem la cale, întâi, *pentru a nu pierde pe cei ce-și părăsesc satele, plecând la America*. Al doilea, *pentru a smulge din mizerie pe cei rămași acasă* ce este de făcut?

Privitor la punctul dintâi: autoritățile bisericești române din patrie se vor preocupa și mai departe de soarta creștinilor noștri stabiliți pe timp mai lung ori mai scurt în America, trimițându-le persoane capabile, care să știe purtă grijă de ei cu vorba și cu fapta

Din psihologia premierelor.

— Convoabiri despre teatru. —

De Horia Petra-Petrescu.

Am amintit în articolul trecut despre trei lucruri, cari trebuie să le ocolească adevăratul scriitor dramatic: monoloage lungi, descrierile oboșitoare și exuberanța vorbelor de spirit. Fiindcă vorbesc, în special, despre premiere și psihologia lor, încă vre-o câteva amănunte.

Dacă vrei să-ți asiguri loc de frunte în viața teatrală de acum, alegeți, scriitorul dramatic, o clasă a societății, în contra căreia tună și fulgeră după dragă voia ta. Fii sigur, că lumea va alerga ca nebună. Asta e la modă în ziua de astăzi. Domnul Ibsen nu și-ar fi scris de sigur piesele sociale, dacă ar fi știut, că va forma curentul așa plin de vorbărie seacă.

Azi avem piese antimilitare, anticlericale, anti-judecătorești, antifeministe, antidueliste și încă vre-o câteva zeci de antiiste. E timpul când viața socială se reflectează poate cu mai multă tărie decât ori când pe scenă.

Un păcat mare rezultă din toate astea. Publicul e ținut cu forța pe terenul principiilor sale din viața zilnică, cu prea multă *inversunare* și astfel se risipește întreagă obiectivitatea, care se recere la judecarea unei adevărate opere de artă.

Timp de doi ani de zile una din cele mai des jucate piese a fost drama »Călugării din St. Bernhard« (Die Brüder von St. Bernhard) de Ohorn. Știi pentru ce? Întreagă piesa e îndreptată în contra vieții din mânăstiri. Trebuie să cu-

noașteți agitația din întreagă presa vieneză și străină, să cetii viața autorului, care fusese călugăr și își lapadă rasa de dragul vieții, să aveți cunoștință despre idioatele piedeci puse de cenzura austriacă — ca pupăza pe colac — ca să vă puteți da seama despre vilva, care a trebuit să producă piesa lui Ohorn.

Și dacă ar avea drama aceasta calitate literare, nu ți-ar fi ciudă, de ce aleargă lumea ca nebună și astăzi să o vadă. Dar o alergare nebună după efecte — din aceasta se compune întreagă mășineria piesei. Cu săptămâni înainte era vândut fie-care locșor din »Volkstheater«.

Stagiunea începuse rău, cu vre-o câteva politicieri povestitoare de desastru. Și de-o dată o piesă despre care se vorbește. Catolicii dreptcredincioși au protestat, gazetele din Viena scrise de perciuanații liberi-cugetători au răspuns îndesat, s'au făcut demonstrații pro și contra, în teatru și pe stradă și astfel — punca directorului a devenit plină-plinuță. Întreg anul nu vedeai pe afiș altceva decât piesa dlui Ohorn, la care socialismul aplaudă frenetic de câte ori novicele din mânăstire își descarcă ura în contra spiritului din mânăstiri.

Sau vreți alt teren? Descărcați-vă fulgerile în capul armatei, a judecătorilor nedrepti, a profesorilor neesperți. Veți avea premiere de toată frumusețea. De sunteți împrietiniți cu ziaristii conducători ai gustului public, destăinuți-le amănunte, chițibușuri ridicole; despre mobiliatura din actul I, despre cea din al II-lea, despre diamantele, pe cari le va purta eroina în actul când moare, despre o păruială la proba generală și altele multe de pânura aceasta — fiți siguri de

succese »strălucite«. Pe câți nu i-au scos astfel ziaristii cu forța la lumina zilei.

Astfel se abuzează de paciența adevăratului public în Paris și în Berlin, astfel în Viena. Cu astfel de tam-tam e întovărășită fiecare piesă a lui Sardou, spre pildă.

Alt factor important sunt actorii. De dragul actorilor mari faci de multe ori concesii simțitoare autorului dramatic. O singură prezentă de spirit a Dusei, un singur gest, o singură vorbă salvează o situație penibilă. Ți-e rușine să protestezi.

Am asistat zilele trecute la o reprezentație a *Eleonorei Duse*. Se juca o piesă de autorul »Vieții lui Isus«, *Ernest Renan*, »L'abessa de Jouarre«. O dramă psihologică-filozofică. Timpul revoluțiunii franceze, când ghiotina și săcurea își joacă mendrele. Drama suferă de acțiune. Eroii filozofează. Într'un act întreg stărița și fostul ei iubit aduc argumente pro și contra dreptului de a iubi. Oamenii ăștia se vedea, că sunt îmbibați cu Plato.

Și totuși piesa n'a căzut. N'a căzut fiindcă a înviat-o din morți Eleonora Duse, incomparabila artistă — cea mai mare artistă dramatică, care trăește astăzi.

Punctele și virgulele și semnele întrebării le-a întovărășit cu o mimică, cu o bogăție de nuanțare, încât publicul nu vedea, nu putea să vadă, lămurit greșelile piesei.

De aceea ți se întâmplă des să te extasiezi de o piesă, când o vezi pentru prima oară. Pleci către casă, te odihnești, a doua zi cauți să-ți dai seamă despre valoarea piesei, despre calitățile ei. Stai ca năuc. Ți-au dispărut toate frumusețile ca un pumn de țărână printre degete.

și astfel să fie păstrați neamului și bisericii din care fac parte.

Aceleași autorități bisericesti ar trebui să dispună, dacă n'au dispus, ca preoții să poarte un *registru*, din care să fie evident: cine a plecat din comună? câți au plecat? când și unde? Cât au stat, s'au când au venit earăși acasă? Care sunt rezultatele economice bune și rele în urma emigrărilor?... Și alte date de interes.

Preotul, afară de aceasta, și fără să aștepte poruncă dela superiori, își va câștiga informațiuni exacte, să știe da instrucțiuni necesare aceloră dintre parochieni, cari cu ori-ce preț voiesc să plece, ca să-și caute existența în alte țări, — de unde probabil cei mai mulți se vor întoarce după câți-va ani de zile.

Al doilea punct — a smulge din mizerie pe cei rămași acasă — reclamă o muncă stăruitoare și foarte grea. Mijloacele de tămăduire nu zac în mâinile particularilor, ori cât ar fi de bogați și de cumiți. Aici sunt hotărâtori alți factori, mai mari și mai puternici, — și înainte de toate e hotărâtoare o școală rațională, potrivită necesităților țărănești, ear după aceea *însoțiri economice* pe sate, cât mai curând și pretutindenea, unde-s cu puțință.

Poate nimic nu-i lipsește poporului nostru mai mult, decât duhul de însoțire. Din acest punct de vedere s'ar putea lucra ceva și în despărțămintele »Asociațiunii«, ținând conferențe, care să corespundă scopului măreț.

Și dacă n'avem mijloace de tămăduire grabnică, vom avea totuși puteri de-ajuns pentru a contribui în câtva la reducerea mizeriei din sate. Cu ocazia conferențelor amintite mai sus, precum și la adunările celorlalte societăți culturale, — și în considerare că un *nutremânt indestulător* și rațional este o întrebare de existență pentru poporul întreg, și în considerare că clasele mai de jos se jăluiesc de prețurile urcate ale unor alimente, în deosebi ale cărnii, — igienistii nostri au cel mai bun prilej de a împărți sfaturi bune și pozitive. Vor expune

pe seama țăranilor și meseriașilor toate substanțele vegetale și animale, care se pot alege cu succes pentru întreținerea corpului omenesc, substanțe care pot înlocui foarte bine nutrirea cu carnea scumpă, peste măsură de scumpă; de altă parte, aceiași igienisti vor desfășura pe seama celor din clasa cultă, pe seama oamenilor bine situați, un tablou fidel și interesant, cum o nutrire prea îmbelșugată, o masă pe care zilnic se resfață rasolul și friptura în variate preparațiuni, dispune corpul pentru primirea unor boale serioase și costisitoare, și cum o cum-pătare inteligentă ni-ar aduce un *dublu* folos... Iată un cerc de lucrare, și iată câte-va subiecte cu totul actuale și de mare interes. Prin urmare, la lucru!

Călătoria ministrului de externe. Aehrenthal Luni seara a călătorit din Petersburg la Berlin, unde a sosit azi (Mercuri). Va ține consiliu cu cancelarul Bülow și cu conzulul Szögyény-Marich, care a plecat din Viena.

Iarăși vacanță. Ni-se telegrafează: Dieta va ține azi o scurtă ședință, în care se vor ceti a treia oară proiectele votate eri. Dieta va lua apoi din nou *vacanță de o săptămână*, în intervalul căreia comisiunile vor termina cu dezbaterile la 26 a lunei curente.

Călătoria lui Wekerle la Viena. Ministrul-prezident va pleca în 18 a lunei acesteia la Viena și va lua parte la conferința economică a reuniunii din Europa mediterană.

Din Dietă.

— Urmare la ședința dela 13 c. —

Nepăsarea și indiferentismul deputaților majorității pentru dezbaterile camerei continuă.

Ea este direct scandaloasă. Trei zeci de deputați au azistat la ședința de azi. O nepăsare atât de mare nu mai poate fi justificată prin caracterul prea special și puțin însemnat al proiectelor din chestiune.

Cu toate acastea ședințele nu s-ar putea numi fără nici un interes. Se ivesc adesea fenomene cari aruncă o lumină ciudată asupra stărilor din sânul majorității. Așa, astăzi majoritatea camerei a jucat guvernului și în special lui Kossuth o festă, mică dar totuși neplăcută.

La discuție se află proiectul de lege pentru controlul măsurilor și greutateților.

Ballagi Aladár și *Riccardo Zanella* cer privilegiu de supt vigoarea legii, unul pentru capitală, al doilea pentru Fiume. Guvernul declară prin secretarul de stat Szterényi că adoptă amendamentele. La votare, partidul constituțional, popular și o parte a partidului kossuthist votează *contra* și amendamentul *se respinge, deși guvernul îl susține*.

Eri un amendament a fost respins prin neglijența camerei. Azi era să fie respins un amendament al lui Lázár Pál prin ne-băgarea de seamă a președintelui, care greșise la numărătoarea voturilor. *S-a votat* a doua oară și atunci s'a constatat majoritatea *pentru amendament*. Semnele vremii.

După pauze s-a »discutat«, adevărat s-a primit fără nici o discuție proiectul de lege privitor la statistica comercială externă.

SITUAȚIA.

Conferința partidului kossuthist

Încă un glas de nemulțămire în sânul acestui partid. Ele au devenit aproape zilnice. Se pare că membrii lui au început să fie tot mai mult muștrați de glasul cugetului lor kossuthist, care a fost înăbușit prin intrarea lor într'un guvern independent fără independență.

Intr'o conferință a partidului, ținută aseară, elementele nemulțămite par a fi profitat de absența lui Apponyi și a președintelui Kossuth.

Când pisica nu-i acasă...

Prezidează *Barabás Béla*.

Hédervári Lehel spune că lipsește contactul și conexiunile necesare între partid

De aceea, autorule dramatic, dacă vrei să ai o premieră strălucită, fă cunoștință cu o Duse sau cu o artistă de talia ei și ai câștigat jumătate din succesul plănuț.

Mai bine este dacă îți poți umplea sala în-țreagă cu rudeni și cunoscuți. Aici nu-i vorbă, merge mai greu. Trebuie să ai parale multe și nici asta nu-ți ajută: nu vei putea face serie cu cunoscuții și rudeniile tale. Dela un timp se vor scandaliza și oamenii aștia de ai scris un spanac. O galerie plină totuși vei putea face la premieră.

Am văzut-o și eu. Aplaudă lumea ca nebună. Piesa era slabă, ca o poezie de Radu Rosetti. M'am îndreptat spre vecina mea și am întrebat-o de ce aplaudă cu atâta entuziasm. »E profesorul nostru de franceză«.

— »Cum, întreg internatul e aici?«

— »Firește. Nu vezi?... și mi-s'a suit părul 'n cap — patru rânduri întregi erau pline stup de »domnișoare« entuziasmulate la nemurire de ce a scris profesorul lor, un tinăr curățel, cu complimente elegante, învățate înaintea oglinzii.

Firește, există public și public. Nu te înfățișezi într'aceiași ținută la Burgtheater ca la Josephstädtertheater. Ce place aici, dincolo e batjocurit.

La noi?

La noi toate sunt premiere. Abea numai Zaharie Bârsan ne mai aduce câte o piesă nouă. Și și atunci trebuie să alerge și să întrebze de zece ori pe casier de rezultatul vânzării biletelor.

Țin minte cât voiu trăi o »premieră« de-a noastră. Eram într'un oraș, la noi. (Nomina sunt

odiosa!) Se jucă... »Sâmbăta morților«, traducerea dramei lui Raupach »Der Müller und sein Kind«, o piesă »mișcătoare«, cu lacrimi, cu moarte de om. O cunosc toți, cari au trăit în oraș mare. De ziua morților se dă în aproape toate teatrele. A devenit un recvizit al scenei.

Public mult, atent, îngăduitor la extrem. Actorii erau diletanți. Nu gândesc — doamne ferește — să le iau în nume de rău nici pășirea lor și nici nobilele lor scopuri, pe cari le știu respectă. Descriu numai ce și cum am văzut.

Actele prime au mai mers cum au mers. În actul penultim însă — piesa e în 5 acte — avea să fie cortegiul morților din anul ce vine — o credință deșartă din Germania.

E în Sâmbăta morților. Viscol, ninsoare, sgâr-citul-bolnav voiește să ia un pumn de țărăna de pe un mormânt în puterea nopții — și deodată poarta bisericii se deschide larg și viitorii morți apar într'un cortegiu lung, îmbrăcați în lințolii albe, cu făclii în mâni, cu fețele palide, ca de strigoi. Și zgârcitul se vede și pe sine în cortegiul acesta.

Nu-i așa, o scenă la care te apucă frigurile!?

Ei bine, publicul meu hohotea de râs. Abea se auzeau gemetele desperate ale morarului. Unde trebuia să fie mai emoționat — în treacăț fie zis, numai emoție artistică nu-ți poate da dl Raupach! — publicul râdea să se tăvălească. Credeam, ca s'a împedecat cine-va pe scenă, că a căzut cu lumină cu tot. Nimic din toate astea. Dar fiecare-și recunoștea câte o rudenie, câte un cunoscut.

— »Ian te uită, ăla-i frate-meu!«

— »Și ăla... Ha, ha, ha... ăla e tata. Uite ce barbă și-a pus...

— »Veta calcă ca din pod.«

Un vecin închină cu păharul unei femei mai bătrâne:

— »Să vă trăiască, e frumoasă și așa«.

Și mama se umflă în pene.

Întreaga scenă n'a fost decât o comedie în-țreagă. Chihote, râsete, țăsăituri, sticle desfundate.

Am râs și eu din baierile inimii.

Am zis și eu cu vecinul meu: Să vă trăiască.

Nu voiesc să Vă mai povestesc de sfârșit. Moartea a fost un chin prea mare și pentru mine. Se chinuia biata eroină de-ți era milă într'adevăr. Dar în sfârșit, când și-a dat sufletul, toți au răsufletat mai liniștiți, mesele s'au ridicat și s'a pornit jocul »până 'n zorii dimineții«.

Nu vreau să vorbesc pe nimeni de rău. Imi aduc numai aminte și râd și acum.

Asta-i o »premieră« de-a noastră.

Am văzut însă și altele, relativ destul de bune — mă grăbesc a adauge. Vi-se dă ocazie să vedeți și D-Voastră premieră. Citesc despre un turneu a iubitelui nostru Zaharie Bârsan. Va cutreiera din nou orașelele noastre. Sunt foarte curios ce repertoriu duce cu sine.

Alergați, oameni buni, și vă vedeți premierele. Noi avem un mare favor: fiecare piesă din literatura română și din cele străine (ce avem noi adevărată literatură dramatică? Nici cât avem nu cunoaștem!) ne este câte o premieră.

Incep și eu să bat toba cea mare și să invit publicul să între. Trebuie să fie și pentru asta cineva. La noi încă n'au încercat-o mulți.

Viena, Noembrie.

Nota: Piesa lui *Bernhard Shaw* amintită în numărul trecut a fost jucată în New-York și nu în Londra.

și ministri, cari reprezintă partidul în cabinet. Este timpul să se constate lucrul acesta, căci în sânul partidului se înmulțesc glasurile de nemulțămire. Nu cred, ca membrii partidului intrați în cabinet să nu-și deosească, că nu vor putea conduce partidul mereu prin porunci și comanda venită de sus. Trebuie să lucreze de acord cu partidul.

Ca o ironie după aceste cuvinte, partidul a primit pe ministrul Kossuth, care venise la sfârșitul conferinței, cu strigăte de *Éljen!*

Conferința internațională a direcțiilor căilor ferate.

Se știe că în urma unei telegrame care a făcut mult șgomot, conferința aceasta era să nu se ție în Budapesta ci în Dresden. Direcțiunea căilor ferate din țările de jos anunțase pe direcțiunile celorlalte țări, că din cauza grevei căilor ferate din Ungaria, conferința va trebui ținută la Dresden. Ministrul Kossuth protestase în mod foarte energetic în plin parlament împotriva acestei știri tendențioase. Acum se anunță că întreaga afacere a fost lămurită și conferința se va ține în Budapesta.

Desbaterile camerei.

Joi dezbaterile camerei vor fi suspendate iarși pe timp de o săptămână.

— Camera săvârșește o muncă grea și conștiințioasă. Ea nu poate fi învinuită că nu atinge limitele extreme ale posibilității, a zis ministrul președinte, răspunzând interpelării dlui Dr. *Alexandru Vaida*.

Camera face tot ce-i stă prin putință pentru a desmînji pe primul-ministru și pentru a adevăra cuvintele deputatului nostru.

Congregația extraordinară a comitatului.

— Raport special. —

Adunarea este cercetată de Unguri. Sunt aproape toți de față, deși la ordinea zilei nu sunt decât 2-3 obiecte de însemnătate absolut mică. Este însă o alegere și aceasta explică marea afluență. Domnii Unguri au venit la poruncă. S'a zis că asta s'a dat mai ales în urmă pătaniei dela ultima congregație, când Românii i-au majorizat cu toate propunerile.

Români sunt puțini de față d-nii *Vasile Goldiș*, dr. *Stefan C. Pop*, deputați, dr. *George Popa*, *Sever Bocu*, *Augustin Beleş*, *A. Boțoc* ș. a.

Fișpanul, contele *Károlyi* deschide congregația la ora 10.

Pune la ordinea zilei imediat alegerea comisiunii administrative.

Pe țidulele cari se împart de către funcționari sunt 5 nume ungurești. Cei dela cârmă au ținut și de astădată să dovedească lipsa lor de condescendență față de Români, neluând în comisiune nici un membru măcar din minoritate.

Românii fiind puțini s'au abținut dela alegere. În chipul acesta a reușit lista oficială cu următoarele persoane: Baron

Bánhidly Antal, *Fábián László*, *Henrich Sándor*, *Verzár Márton*, conte *Zselensky Robert*. Ședința continuă.

Alegerile comunale din Budweis.

Nici un popor, poate, n'a lucrat așa de consecvent, atât de energetic, cu atâta îndărătnicie cumplită, fanatică pentru cucerirea teritorului său de limbă, pentru curățirea lui de ori ce stăpâni străini, ca Cehii. Acum vre-o 40-50 de ani teritorul cehesc al Boemiei semăna, sub raportul național, cu teritorul românesc al Ungariei. Cehii erau un popor de țărani, de agricultori cari împoporau satele, în vreme ce toate orașele, toată administrația, puterea politică era în mâinile Nemților. Prin faptul acesta Boemia avea un fals lustru nemțesc, întocmai cum Bănatul, Ardealul etc. pentru străini fac impresia unor ținuturi unguerești prin caracterul unguresc al orașelor și administrațiilor publice.

Dar Cehii au înțeles că dacă vor voi să trăiască și să înainteze ca popor, vor trebui să scuture acest jug politic, cultural, social și economic al străinilor. Ei s'au organizat într'un mod admirabil de consecvent, de energetic în vederea acestui scop: cucerirea orașelor. Ei și-au creat încetul cu încetul o clasă de mijloc, de meseriași de negustori, de intelectuali, apoi au inundat toate clasele sociale dela muncitorime, dela proletariat până la cele mai înalte funcțiuni ale statului. Încetul cu încetul rezultatele acestei activități, adevărata activitate națională a unui popor, s'a înființat.

Au fost roadele atât de meritate ale unei munci metodice și stăruitoare. Rînd pe rînd orașele germane ale Boemiei cehești au fost cucerite de Cehi. Astăzi numai câteva orașe mai rezistă și duc o luptă al cărei sfârșit nu poate fi îndoios.

Astfel ne vine iarși știrea că un oraș până acum nemțesc a fost cucerit. După o luptă electorală desnădăjduită care a ținut timp de 4 zile, orașul Budweis, oraș bogat cu o industrie înfloritoare, a căzut în mâinile Cehilor. Timp de 4 zile orașul a fost cuprins ca de friguri. Despoierea scrutiniului a adus un triumf Cehilor.

Lista germană a primit 1914 față de 2010 voturi cehești. Diferență de 96 voturi.

Mulțimea cehească a izbucnit în delir.

Reprezentanții cehi astfel ieșiți din urnă vor lua imediat toate hotărârile și dispozițiile pentru cehizarea caracterului orașului.

Mulțimea a făcut ovațiuni fruntașului Cehilor dr. *Zatku*. I-s'a făcut o retragere cu torțe. Tre-când pe lângă primărie, mulțimea cehească a izbucnit în strigăte:

»Tu casă frumoasă, de-acuma ești a noastră!«

Inconștienți ori șarlatani? Constituind partidul constituțional în comitatul Trencsén, Nagy Ferencz, prezidentul acestui partid, a zis, că Ungurimea e în primejdie, că slovacii sunt agresivi, prin urmare e chestie de viață ca Ungurimea să se organizeze și să se — apere.

Contele Mikes Zsigmond, noul fișpan al comitatului Brașovului, în vorbirea sa de instalare, a zis și el mai alaltăeri, următoarele:

»Să ne păstrăm puterile pentru cazuri serioase și să nu vă îndoiiți, domnii mei, că în cazuri de acestea *voiu apăra* drepturile Ungurimei expunându-mă personal«.

Și nobilul conte dela Brașov, frontiera de resărit, întocmai așa zice că *va apăra* Ungurimea, după cum îndeamnă Nagy Ferencz la organizarea luptei de apărare în nordul Ungariei.

Și pretutindeni în Ungaria, patrioții se

organizează pentru lupta de — apărare! Românii, Slovacii și Sârbii sunt cei agresivi, ei nu-i lasă pe bieții patrioți să doarmă în liniște, ei le fac școli pentru a-i desnaționaliza, ei îi scot din slujbe și-i prigonesc pe toate terenurile, lupta de apărare se impune deci! Fără îndoială!

De cât că nu credem să se afle prost care să creadă aceasta.

In cercul electoral Sliaci, abdicând de mandat deputatul Battik Ödön, va fi nouă alegere.

În acest cerc va candida și dr. Ludovic Medveczky, avocat în Zólyom, cu program naționalist.

Scandal în dieta croată.

De două zile în dieta croată se întâmplă scandaluri mari. Nu se face nici o discuție asupra chestiunilor puse la ordinea zilei, căci deputații tuturor partidelor își petrec timpul cu demonstrații, la care ia parte și publicul de pe galerie. Ședința de Marți a fost foarte șgomotoasă. Când deputații coalitoniști au intrat în sală, galeria le-a făcut ovații. Dr. Elegovici, starcevician a strigat atunci: »Aceasta e o plăcere făcută de cei mituiți! Coaliția a mituit galeria«. Aceasta observare a produs protestări energice pe băncile coaliției.

Medakovici chiamă la ordine pe deputații gălăgioși, și provoacă galeria să se abțină dela manifestarea plăcerii s'au neplăcerii sale, căci la caz contrar va fi necesitat a goli galeria.

Elegovici e informat din isvor sigur, că două ziare din opoziție au primit 120 de bilete să le împartă între partizanii coaliției.

La aceste vorbe se produce de nou șgomot infernal.

Flahovici roagă pe president să apere partidul starcevician de insultele galeriei.

Între deputații Magdici, rezoluționist și starcevicianul Dr. Elegovici se începe a discuție, plină cu vorbe aspre, ce a atras atențiunea întregii diete. Deputații se apostrofau cu cele mai grosolane expresii: nemernic, bandit, înșelător, trădător pe patrie.

Lurkovici (partidul progresit) face interpelare pentru clarificarea proiectului de lege referitor la alegeri.

Elegovici. Aceasta o face numai ca să sunci poporul.

Aceasta întrerupere produce șgomot atât de mare, încât presidentului e nevoit se suspende ședința.

După o pauză mai lungă presidentul redeschizând ședința își exprimă nădejdea, că astfel de scene urite nu se vor repeta.

Magdici și **Elegovici** vorbesc în chesii personale și cest din urmă apostrofează pe Supilo de bandit. Nu se poate descrie șgomotul infernal, ce s'a făcut atunci. Rezoluționistii s'au suit pe bănci și strigau.

— Obrăznicie ne mai pomenită!

Prezidentul înzadar sună clopoțelul, șgomotul nu încetează, se scoală dela masa prezidială, se apropie de deputați și încearcă să-i împace. Între acestea de pe galerie cineva a strigat:

— Nemernic! Afară cu el!

Nu se mai putea desluși nici un glas. Prezidentul ordonează ca galeriile să fie deșertate.

Zatluka (către cei din galerii): Pe voi v'au mituit bine!..

Șgomotul nu încetează. Starcevicianii încep a se certă cu ziaristii.

Abea după aceste incidente s'a putut trece la ordinea zilei.

Înainte de dejun, dacă beai un jumătate de pocal de apă amară

„Jgmándi“ al lui **Schmidthauer**, stomacul neregulat îl aduce în ordine în decurs de 2-3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil, la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării contra naturii respirării grele, gălbenare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vină de aur, podagră reumă și multe boale interne. Comande se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se capătă în fie-care farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil, mari 50; să nu se cunfunde cu alta apă amară.

Libertatea economică și legea industrială.

De dr. U. T. Mihaiu.

II.

3. Fiziocratismul.

Fiziocrații reîntorc dela industrialismul și negoțul excesiv la natură, ei cer desființarea breveturilor și a corporațiilor. Poporul nu e pentru ei un corp comun, ci o sumă de individualități. Protecțiunea se înlocuiește prin concurența liberă. Ministrul celebru care a încercat să realizeze aceste idei liberale și individualiste în o mare operă reformatorică e Turgot. (1774—76) Planul lui Turgot naufragiază, dar revoluțiunea franceză îl realizează la 1789, care declară absoluta libertate economică.

Viața economică se curăță de toate remiștențele canonice și mercantiliste. Incepe era individualizmului economic și a concurenței libere. Preetablarea dumnezeiască a sistemului canonic și protecțiunea industrială se desființează, toți cetățenii formează o singură mare familie care se bucură de libertate și egalitate în urmărirea intereselor ei. Politica canonistă și colbertistă apune, fiziocratismul cucerește lumea.

Fiziocratismul a declarat pe toți oamenii de liberi și egali. Declarația asta a fost însă mai mult un principiu filozofic decât politic. Oamenii nu sunt toți egali, de aceea nu sunt nici toți liberi. Cei tari subjugă pe cei slabi, capitaliștii exploatează pe muncitorii. Conflictele acestea au produs un nou curent care se cheamă socialism. Inventatorul ideilor socialiste e Bazard. (1828).

4. Socialismul.

Definiția istorică a socialismului este: Reacțiunea contra fiziocratismului. După cum e fiziocratismul reacțiunea contra mercantilismului, așa e socialismul reacțiunea contra fiziocratismului. Socialiștii zic: Caracteristica societății de azi e capitalismul. Tendința lui este exploatarea muncii. Lucrătorul nu primește remunerația întreagă a muncii lui, numai un minim de existență. Escedentul muncii îl absoarbe capitalismul. Urmarea fatală e: aglomerarea capitaliilor pe de o parte, aglomerarea sărăciei pe de altă parte. Conflictul acesta se poate delătură numai prin unirea capitalului și a muncii în singură mână, în acea a statului, a statului socialist. Capitalul și munca sunt desmembrate, două tășuri periculoase, în mâna statului formează o foarfecă minunată. De acea desființarea proprietății individuale și satisfacerea tuturor bunurilor. Numai asta poate duce la fericirea socială.

Am relevat cât permite dimensiunea jurnalului, sistemele economice din trecut până azi. Care din aceste sisteme e cel adevărat? Care e rău? Unde zace adevărul, pe care îl căutăm cu toții?

Intrebarea trebuie pusă altfel. Dacă ar conținea fiecare sistem adevărul, atunci nu ar fi putut să existe atâtea sisteme, după cum nu pot exista mai multe adevăruri.

Dacă ne punem pe punctul de vedere a adevărului, atunci nu vom putea explica un sistem economic și social nici odată. Unicul punct de vedere este interesul. Prin urmare, nu adevărul decide în lume, ci interesul. Așa a fost în trecut, așa va fi în viitor. Toate sistemele au senzul și rădăcina lor profundă în interese. Deacea, să nu ne în-

trebăm, care sistem reprezintă adevărul, fără ce interese reprezintă?

Canonistii apărau prin doctrina lor interesele clerului și ale nobilimei. Colbert protejiază industria și reorganizează breslele care începuseră să dejenereze, descoperind în politica asta surse fiscale noi. Tot colbertismul culminează în o fiscalitate genială. Colbert a fost ministrul intim a lui Ludovic XIV, cărui îi trebuiau sume enorme. Fiziocrații în frunte cu Turgot recunosc numai ordinea naturală a lucrurilor, nu cea istorică. Dreptul firesc la plăcerile vieții se deduce din muncă, și munca se poate numai atunci împlini, când individul are libertate deplină, garanția proprietății și când e concurența slobodă. Teoria fiziocrată cugetă numai la persoanele economice tari, care singure se pot susține în turbina concurenței generale. După acea vine Bazard, el cugetă numai la indivizii economici slabi; el descopere clasa a patra, a desmoșteniților și apăsătorilor, în interesul cărora vrea să transforme toată societatea.

Pe alocurea vedem, că interesul e motorul principal a tuturor ideilor, acțiunilor, progreselor. Fără interes ar înceta ori ce fricțiune și viață, totul s'ar profunda în un quietism mortuar.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 Noemvrie 1906.

Sărbii din Croația au ținut alaltăeri conferență politică în Zimony. Au fost de față și deputatul dietal Dr. Musitzki, precum și lasa Tomici, director al »Zastavei«. Avocatul Dr. Babici în vorbirea sa a laudat »era nouă«, care — a zis — asupra Croației numai bine poate aduce. Dr. Musitzki a zis că întărirea Croației este un interes al Ungariei.

— **Incontra Slovacilor.** Patrioții din comitatul Trencin s'au organizat Duminecă în partid constituțional. Intre motivele organizării Nagy Ferencz a pus »primejdia slovacă«, împotriva căreia patrioții în viitor numai așa se vor putea apăra cu efect, dacă se vor întruni într'un singur partid, ceea-ce — a zis — poate că se va și face.

— **Zaharie Bârsan la noi.** Artistul nostru dramatic, care în vara trecută a cucerit simpatiile publicului românesc prin reprezentațiile teatrale, date cu concursul trupei sale bine organizate va da în cursul acestei luni o serie nouă de reprezentații, ale căror program e următorul: Sâmbătă 10 și Duminecă 11 Nov. n. în Blaj; Sâmbătă 17 și Duminecă 18 Nov. n. în Sibiu; Miercuri 11 Nov. în Orăștie; Sâmbătă 1, Duminecă 2 și Marți 4 deci în Oravița. Duminecă 9 și Luni 10 Dec. n. Abrud; Sâmbătă 15 și Duminecă 16 Dec. n. în Brașov.

Repertoriul e următorul: »Năpasta«, dramă în 2 acte de Caragiale — »Sluga la doi stăpâni«, comedie în 2 acte, local. de Z. B., — »Mări-oara«, idilă dramatică de Carmen Sylva, — »Instinctul«, dramă în 3 acte, local. de Z. B., — »Intre patru ochi«, comedie într'un act de L. Fulda, trad. de Z. B., — »Marinarul«, dramă într'un act de A. Theuriet, — »Furtuna casnică«, comedie într'un act de P. Ferrier, — »Noapte de Oct.«, scenă dramatică de Alfred de Musset.

Scopul acestui turneu artistic e de a se aduna suma necesară pentru ca dl Bârsan să poată petrece câțva timp în Italia, în trupa marelui actor dramatic Ermete Novelli, spre a se perfecționa și mai mult. Nu ne indoim că, având în vedere acest nobil scop, publicul nostru se va grăbi numai a sprijini întreprinderea aceasta, prin plățirea taxei de intrare la reprezentațiuni, dar cei cu dare de mână vor sacrifica din prisosul lor și

oarecari suprataxe despre cari se va face apoi o dare de seamă în publicitate.

— **Dr. Pușcariu**, noul docente din Cernăuț, și-a ținut prelegerea de inaugurare în fața unui public numeros, distins și ales. În onoarea lui tinerimea a aranjat Marți seara convenire socială, unde au participat numeroși inși. S'au ținut toate călduroase la adresa dlui dr. Pușcariu.

— **Iarăși asmutări.** Abia a eșit de sub tipar volumul IV. al »Cărții de aur« și deja foile unguște, se năpustesc cu o înverșunată ură asupra ei și a autorului, care este T. Păcățeanu. Atrag atențiunea procurorului, zicând, că cartea este de conținut agitatoric și provacă ură contra națiunii maghiare.

Paște murgule!

— **Împăratul Wilhelm** al Germaniei și împărăteasa a sosit Luni în München. La gară făcea gardă de onoare o companie de soldați din regimentul șese. De față era Luidpold prințul regent și alți prinți, ministrii și diplomații și alte notabilități. După salutul sărbătoresc împăratul a plecat la locuința prințului regent. Salonul împăratului a fost ornat cu tablouri toate referitoare la viața lui Friderich.

— **Investigația contra mandatului deputatului naționalist** dela Zorlențulmare, dr. St. Petrovici, va avea loc în zilele de 14—20 Noemvrie.

— **Pentru nenorociții din Deda.** M. Sa bunul nostru monarch s'a îndurat prea grațios a dăruî nenorociților din Deda, cărora li-au ars casele, 2000 de coroane. I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețeanu a dăruî 300 coroane și a recomandat organelor bisericești să contribuie și ele la alinarea durerilor nenorociților, prin colecte benevole.

— **Dr. Lueger**, primarul Vienei, după știrile mai noi, a trecut peste orice primejdie, intrând într'o reconvalescență sigură, așa că în scurtă vreme va putea să părăsească odaia.

— **Comisia de imunitate** a dietei va ține azi înainte de prânz la orele 10 ședință, în care se va ocupa cu afacerea de imunitate a deputaților Szekcsák, Jehlicska, Juriga, Vlad și Szentiványi.

— **Cununie.** Dl Niță Popescu ales preot în Toracul-Mare și doșora Anghelina Dejanu își vor celebra cununia lor bisericească Duminecă, în 12/25 Noembrie la oarele 3 după amiază în biserica gr. or. română din Toracul-Mare. Trimitem tinerei părechi sincerile noastre felicitări!

— **Apel!** Ni-se cere publicarea următoarelor șire: Către toți absolvenții din 1906 ai c. III. clerical din Sibiu!

În anul acesta am absolvat cursul III. la seminarul român din Sibiu. Trei ani am auzit noi aici dulcele grai românesc, îmbărbătătoarele cuvinte ale iubiților noștri profesori, cari ca un bun părinte, ne-au dat tot ce au avut mai bun, numai ca să ne luminăm și noi, ca astfel, înarmați cu armele științei și ale moralității, să devenim tot atâta harnici și devotați lucrători în viața Domnului.

Trei ani ne-am adăpat împreună la nesecatul izvor al învățăturilor evanghelice. Da, trei ani am petrecut împreună și în acești ani am trăit noi unele din cele mai fericite și mai înălțătoare momente ale vieții noastre. Acest răstimp de 3 ani, clipă de clipă, ceas de ceas, zi de zi, aproape pe nesimțite s'a strecurat în noianul vecinicii.

Și acum ne-am despărțit unul de altul, împrăștiindu-ne în cele patru unghiuri ale țării și chibzuim, încărâu să ne îndreptăm pașii.

Dar înainte de a ne despărți în toate părțile lumii, să ne legăm pe conștiința noastră, că după zece ani de zile, după zece ani de luptă grea față cu valorile zbuicimate ale aceste vieți, să ne întâlnim iarăși în Sibiu, în ziua stului Petru și Pavel — ziua încheierii anului școlar — unde să ne strângem încă odată mâna frățeste și astfel strângându-ne rândurile să căpătăm puteri nouă, ca cu mai multă putere și abnegațiune să muncim pentru biserica, neamul și patria, din care facem parte. Dragostea m'a îndemnat să Vă adresez apelul de față. Să ne vedem sănătoși peste 10 ani în Sibiu. Felmer, în 7 Nov. 1906. *George Șolea*, cleric absolvent.

— **După grevă — în America.** Impiegații dela tramvaele din capitală, cari în urma grevii au fost scoși din slujbă — sunt 260 — au înmănat ieri pe la ministerul de comerț, rugându-l pe Kossuth ca să-i lase, gratuit sau pe lângă favoruri mari, să plece în America.

— **Mistral despre Alexandri.** Cel mai mare poet din Provence (Francia de sud) bătrânul Mistral, prietenul lui Vasile Alexandri, aflând despre serbătorirea lui Alexandri la Iași, a trimis la Iași următoarea telegramă: »Iau parte cu toate amintirile mele de admirație și prietinie la gloriificarea lui Vasile Alexandri, marele poet românesc, care a fost în Franța și Provența simpaticul apostol al neamului și limbei noastre, sora limbei noastre! Trăiască România latină!«.

— **Dela Seminarul român din Lipsca.** Se scrie: În ziua de 7 Noembrie n. s'a ținut prima ședință a seminarului românesc, condus de dl prof. dr. *Gustav Weigand*. Numărul frumos de membrii înscriși, precum și alegerea pozitivă a temei — comentarea lui »Harap Alb« a lui Creangă — ne face să sperăm lucrurile cele mai bune dela activitatea acestui seminar, care s'a distins deja în scurtul timp de când există, printr'o muncă și o sânguință escelentă. După cum este obicinuit de ani de zile după prima ședință la seminar, elevii seminarelor (român și bulgar) au fost ulterior oaspeții casei dlui Weigand.

Aici, la masa întinsă s'au făcut cunoștințele și s'au pus bazele viitoarelor legături strânse dintre propagatorii științei. Dl *Per Papahagi* a tălmăcit cu puține cuvinte, în numele studenției sentimentale, pe cari le nutrește aceasta pentru seminarii — în special — pentru dl Weigand. *Prof. Weigand* a mulțumit atingând tot odată și importanța înființării seminarului bulgăresc, despre care e convins, că va aduce servicii reale — în timp apropiat — ambelor națiuni și că va contribui astfel să dispară umbra de neîncredere, care a însoțit înființarea lui. După toate presemnele anul acesta va fi un an mănos la seminarul din Lipsca.

— **N'a mai fi dumă.** O veste, ce însă nu-i confirmată, ne sosește din țara răsăriturilor. Țăranii are de gând, să nu mai dea viață dumei nici odată, căci în dumă ei nu vede lucrându-se pentru interesele poporului său.

— **Dr. Ludovich Méhes,** medic de regiment, locuitor în Oravița, din grația M. Sale Regelui nostru, în urma multelor servicii pe teren militar prestate omenimii ca medic, a fost zilele acestea decorat cu crucea de aur cu coroană pentru servicii. Il felicită întreg publicul din incidentul acesta, fiindcă știe că a meritat înalta distincție, fiind om activ, conștient, prompt, afabil și foarte marinos. Dumnezeu să-l țină la mulți ani fericiți!

— **In balon.** Din Aix-les-Bains se scrie, că balonul, care a plecat la 11 c. din Milano, la 12 a trecut peste Mont-Blanc și a sosit acolo. Balonul s'a urcat până 6000 metri înălțime.

— **Catastrofă.** Din Valparaizo se telegrafează: Un tren ce a plecat spre Nord-Vest, pe care călătoreau emigranți jidani, sârbi și poloni, s'a ciocnit cu un tren de povară. Șase vagoane s'au răsturnat. Dintre o sută șasezeci și doi de pasageri, patruzeci au murit.

— **Greva școlărilor din Posen.** Pe lângă toate asprele dispoziții luate de către guvernul german pentru înăbușirea grevei școlărilor poieni din Posen, și pe lângă toate amenințările și torturile la care sunt espusi, în loc de a se putea pune stavilă, greva ia dimensiuni tot mai mari. Azi sunt în grevă patruzeci de mii de școlari.

— **Melha Armand vine acasă!** Cetitorii poșteri își vor aduce aminte, că Melha Armand,

fost conducător al tinerimei maghiare din Pesta a fost eliminat dela universitatea din Budapesta, pentru multe transgresiuni comise. El și-a continuat studiile la Cluj, dar — așa se vede — desmerdatul fiul al Neamului unguresc nu se simte bine acolo, a înaintat deci o rugare la consiliul universității cerându-i iertare în schimbul făgăduelii, că de aici înainte are să se poarte bine, numai să-l primească iarăși la universitate. Și consiliul a fost milos, l'a iertat, a intervenit pe lângă ministrul de culte, care a nulificat hotărârea consiliului referitoare la eschiderea lui Melha Armand. Poate veni deci acasă și poate iar să facă demonstrații și să necinstească pe superiorii săi.

— **Kuropatkin pescuește.** Ziarul »Evening Standard« din Londra scrie, că Kuropatkin trăiește retras dela viața publică, pe moșia sa aproape de Petersburg. Prietenii îl cercetează des. Timpul liber și-l petrece cu pescuitul sau lucră la memoriile lui.

— **In minele de cărbuni din Niergles și Prades** ieri a izbucnit foc, care pe lângă toate dispozițiile luate de către ingineri, încă n'a putut fi localizat.

— **Atentat contra unui general.** Din Petersburg se vestește, că în Irkuck s'a făcut atentat contra lui Rennenkampf. Bomba a explodat dar generalul a scăpat teafăr. Atentatorul a fost prins și dat pe mâna judecătorei.

— **Jaf în războiu.** Din Berlin se scrie, că acolo va apare în curând o carte de cuprins istoric senzațional. E vorba de scrisorile contelui Hatzfeld, care pe vremea războiului cu Franzezii dela 1870—71 era în suita împărătească și corepondă așa zicând în fiecare zi cu soția sa. În una din epistolele sale descrie jaful dela St. Cloud, palatul somptuos a lui Napoleon.

»Așa se vede — scrie — că tot ce s'a jefuit, s'a împărțit între funcționarii de Curte, cari au expedit acasă căruțe întregi familiilor lor, tot lucruri scumpe. Atitudinea în privința asta a împăratului este ușor de explicat. Lui așa i-s'a prezintat afacerea: St. Cloud fiind proprietate a statului, după regulile războielor, orice lucru aflat acolo aparține domnitorului. Deoarece regele Prusiei (împăratul Germaniei) n'a voit să țină pe seama sa acele comori și lucruri de artă, le-a împărțit între prinți și funcționari«.

— **Pedeapsă cu moarte.** Cetim în »R. B.«: »In Bistrița s'a început sesiunea curții cu jurați Luni în 5 Nov. cu cel mai grav caz, fiind acuzată Nastasia Manlup născ. Hodea, femeie de 45 de ani din Zagra, că și-a otrăvit bărbatul și a încercat să-și otrăvească pe unicul fecior Nicolae și pe soția acestuia. Acuză e, că în 12 Octomvrie 1905, când s'a întors bărbatul Teodor Manlup dela Gherla, acesta a mâncat curechii, care fiind gătit cu otravă, numită în sat floare de omac (aconitum), după suferințe de câteva ceasuri a murit. Fiind înmormântat nu s'a bănuț nimic până în 27 Februarie 1906, când sara feciorul, care după moartea tatălui său se mutase împreună cu soția în casa părintească la mamă-sa, încă a mâncat curechii cu nevastă-sa, dar după 10—15 îmbucături părându-li-se mâncarea amară, s'au lăsat și au eșit afară. Făcându-li-se rău au eșit afară și au bănuț, că mama lor i-a înveninat și pe ei. Văzându-și moartea aproape au grăbit la socrii, ca să le spună ce s'a întâmplat și să fie mărturie, ca să vadă de ce moarte au murit. Într'aceea s'a adunat lume și venind și un jandarm le-a dat sare în apă caldă de au vomat, mai târziu către dimineață li-s'a făcut mai bine. Jandarmii făcând perchezitie au găsit între paie pe patul Nastasiei Manlup un vas cu ceva buruiene suspecte și o scrisoare dela un fecior de 25 de ani, care era soldat în Bistrița. Nastasia Manlup a fost deținută. Cadavrul lui Teodor Manlup a fost exhumat în Martie, iar părți din stomac și din intestine s'au

trimis la chimistul legist din Budapesta. Acesta după cercetarea microscopică și analiză chimică, a constatat, că în stomacul lui T. Manlup s'a aflat părți de aconitum, dar veninul de aconitum dispăruse, că buruienile aflate în paie sunt din floarea aconitum. În resturile de vomare și în urina tinerilor chimistul n'a putut constată nimic. Atât înaintea Curții cu jurați, cât și la cercetare acuzata n'a recunoscut altceva decât, că în amândouă rândurile ea a gătit mâncarea, ca de obicei în casă. Tribunalul a fost constituit din d-nii: Kendeffy, președinte, Sill și Preinespiger, judecători votanți, procuror: dl dr. Al. Pop, apărător dl dr. Victor Onișor. Pertractarea a ținut până la orele 11 seara, fiind de față lume foarte multă. Deși dovezi directe nu au fost, jurații au câștigat convingerea că acuzata e vinovată și în verdictul lor au declarat-o de vinovată pentru asasinat săvârșit asupra bărbatului și încercare de asasinat asupra feciorului și nurorii. Pe baza acestui verdict tribunalul a condamnat pe acuzată la moarte prin ștreang. Apărătorul a anunțat nulitate pentru că vinovăția acuzatei nu e dovedită și pentru că tribunalul nu a aplicat la croirea pedepsei §-ul 92 din codul penal. Retrăgându-se tribunalul să delibereze în chestiunea grațierei, după ascultarea acuzatorului, a recercat pe apărător să înainteze rugare de grațiere la M. Sa, în 30 zile. Cum aflăm, dl dr. Onișor a înaintat deja cererea de grațiere, iar în zilele acestea va înaintă și motivele de nulitate. — Cazul e discutat cu mult interes în toate părțile. În cercurilor iuriștilor se discută, că tribunalul n'ar fi aplicat corect pedeapsa de moarte în lipsă de dovezi directe«.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 1.20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chemic a lui *Vilmos B. Debreczen*.

— **Nu-i nimeni bolnav,** dacă întrebuițează balzamu *regesc* renumit al farmacistului Grosz Nagy Ferencz din Debreczen, ce vindecă pe oricine de dureri de cap, podagră, dureri de dinți și de șele.

Ultime știri.

— **Atentat contra împăratului Germaniei. München 13 Nov.** Contra împăratului Germaniei, care a sosit în München, s'a comis atentat. Când împăratul a voit să se sue în trăsura sa, s'a auzit o detunătură de pușcă, ce a produs o panică grozavă în poporul de pe stradă. *Împăratul a pus mâna pe piept*, fața i-se făcuse palidă și a căzut în șezutul trăsurii.

O groază de nedescris domnea în sufletul celor de față, căci fiecare era în convingerea, că împăratul a fost lovit de glonț. Împăratului însă nu i-s'a întâmplat nimic, ci numai a fost amețit de zgomotul mare, ce s'a produs la auzul detunăturii.

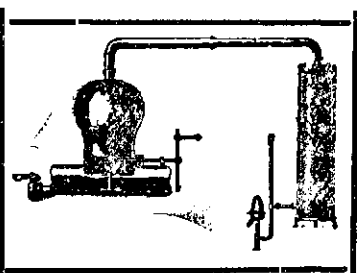
Opinia generală e, că s'a comis atentat contra împăratului. Cercurile politice desmint acest svon.

Cu toate acestea în Altona au deținut mai mulți anarhiști și tot așa s'a întâmplat și în alte orașe.

Nagy Pál,

măstru căldărar în Budapesta

100) V. Váczi-ut, nr. 64. (100)

Căldări și recuizite de aramă roșie pentru ferberea spiritului, cognac, licher, comină și drojde.

Pregătirea verigelor (catene) de fer. Mare magazin stabil pentru aranjamente de băi (scalde). Aranjază și provide cu cele trebuincioase tot felul de fabrici. Vase de aramă; pentru hoteluri și restaurante; pentru ferbere de cafeae căldări pentru spălat și pentru vatra focului (sparchet) în cuină. Raporturi și cinctură cu prețuri foarte moderată.

PARTEA LITERARĂ.

Din călătoria mea la București și la Constantinopole.

De Teodor Filipescu.

IX.

În partea subterană a palatului e o secție de vechituri: tablouri, manuscrise, cărți, etc., între cari cinci ormaruri ale lui dr. C. Istrati, conțin o colecțiune de obiecte foarte frumoase și prețioase afară de cărțile cari sunt expuse în dulapuri separate.

Palatul Artelor cu comorile lui va fi un adevărat deposit al tezaurului neamului românesc, și dacă se vor mai sistematiza obiectele expuse, adăugându-se pretutindeni și explicații, acest palat va fi adevăratul muzeu național. Cu un catalog exact, care se va pregăti, va putea fiecare tinăr Român să petreacă în acest sfânt local zile, pe cari nu le va uita nici odată, iar învățătura trasă din acele văzute, îl va oțeli în sentimentele lui naționale.

Pe lângă acest muzeu se poate începe și cu construcția grădinei zoologice, a cărei bază s'a pus deja lângă lac. Toate capitalele Europei au câte-o grădină zoologică, orașul Sofia d. e. are o grădină zoologică din cele mai frumoase în Europa. Când se va auzi urlătura leului în grădina zoologică de pe dealul Filaretului, atunci își vor aminti odraslele României, că pe acest loc au luptat părinții lor pentru libertate și pe câmpiile dela Plevna pentru neatarnarea neamului românesc și contra sclăviei seculare, și că la un semn dat vor trebui și ei să lupte în armată, ca acei lei, cari se odihnesc acum în veci.

Între palatul artelor și pavilionul ungar se află »Fântâna ministerului de domenii« construită din pietrii de tot felul, ce există în România și care fântână e ca atare frumoasă, bine executată.

În dosul palatului artelor e »Pavilionul etnografic al Românilor de peste hotare«. În secțiunea etnografică sunt expuse porturile, din cari trebuie amintite păpușele mari cu port din Sebeș și Poiana, Zlatna și Bistrița (Transilvania) și două din Banat; apoi păpușe mici cu porturi țărănești din Transilvania, Banat și Ungaria. Secțiunea industriei de casă e bine reprezentată și nu putem descrie nici în liniiamente scurte toate lucrurile, cari s'au expus. În stânga e o cameră, adevărat interiorul casei țărănești din Transilvania cu cinci păpușe mai mari (bărbați și femei) cu interiorul întreg al unei astfel de camere.

Din secția bisericească e de remarcat modelul catedralei din Sibiu, documentele bisericilor ortodoxe orientale și unite, o poartă de biserică executată de A. Cotirlă, sculptor în Oravița (Banat) etc. În secțiunea băncilor sunt bine reprezentate institutiile rom. de credit și au un interes deosebit. În dreapta pavilionului e o cameră a »Românilor din Istria«. Aci sunt expuse uneltele de casă ale fraților noștri istrieni, dela urcior, plug până la îmbrăcăminte și pat. Secția asta istriană ne arată foarte bine sărăcia în care se află bietul popor românesc din acea parte a monarhiei noastre. Mapa geografică expusă în acea cameră, ne arată clar comunele românești din Istria și alte comune deja slavizate.

În stânga e o cameră cu secțiunea »Românilor din Bosnia, Serbia și Bulgaria«. Patru păpușe mari (doi bărbați și o fată și o femeie) ne arată portul Românilor din Cipulici (în Bosnia) apoi interiorul salonașului cu lavița acoperită cu macat și cu perine lângă pereți. Afară de aceste e expus și un port țărănesc dela Români din Bosnia, și portul vechiu cu antereu, scule de casă, prosoape și pânză și oauze încondeiate. O mapă specială ne arată comunele în care locuiesc Români în Bosnia, și 30 fotografii ne arată viața, porturile și locuința Românilor din Bosnia. În dreapta acestei camere sunt expuse lucruri de mână și porturi dela Români din Serbia, căciula mare, leagănul de spate și alte obiecte au un deosebit interes etnografic. În stânga acelei camere sunt obiectele dela Români din Bulgaria. Pe lângă frumoase lucruri de mână, sunt expuse obiecte de îmbrăcăminte, unele frumos brodate, cele mai multe din Turtucaia.

Atât obiectele din Serbia, cât și cele din Bulgaria au culori prea deschise și sunt lucrate mai mult cu fir gros pe pânză fină. Cămeșile pentru

femei din Bulgaria sunt foarte frumos brodate. Obiectele Românilor din Bosnia arată mai multă gingășie și apar mai plăcute.

În curtea pavilionului, în dreapta se află o cameră cu obiecte dela »Români din Basarabia«. Covoare, lucruri de mână, icoane bisericești și scule de casă de tot felul, atrag prin frumusețile lor pe vizitatori. Obiectele expuse sunt aproape toate din jud. Hotin din Clisovăț.

Vis-à-vis de pavilionul etnografic al Românilor de peste hotare e »Clocitoarea de copii« unde se cresc copii de timpuriu născuți, sau copii cari s'au născut slabi. Într'un aparat cu pereți de sticlă se cresc copii începând cu o etate de 5 luni, până ajung greutatea normală unui copil născut cu 9 luni (3 kg.). Tot după două ore moașele scot copii din aceste aparate și-i duc în altă cameră unde îi laptează și-i scaldă și-i pun iarăși în aparat. Aparatul se încălzește la temperatura normală a corpului. Această instituțiune de binefacere e foarte instructivă.

Am schițat până acuma paviloanele principale din partea dreaptă a expoziției până la palatul Artelor, ne rămâne să amintim și acele lucruri ce ne arată paviloanele din partea stângă începând dela intrarea în expoziție.

Între cele prime paviloane mari la stânga intrării e »Pavilionul Industriei«. Aci sunt expuse produsele tăbăcăriei, manufacturi de articole de piele: Încălțăminte și furnituri militare.

Din industria fertilă sunt expuse diferite țesături: postavuri și demi, stoffe de modă și un război sistem nou din fabrica din Chemnitz.

Din industria metalelor e de remarcat industria aurului și argintului.

Din industria produselor alimentare e bine reprezentată industria alcoolului, industria de biscuiți și paste.

Din industria chimică e bine reprezentată: stearina și săpunăria care se poate zice că e mai frumoasă din întreaga industrie românească.

E de dorit că cu deschiderea liniei maritime Constanța-Alexandria să se introducă această industrie română pe piețele Egiptului.

Tot așa de frumoasă e și industria română de ceară a lumânării și putem spera că comerțul dintre România și țările Orientului se va ridica asigurând acestor produse un bun deoseu.

Fotografia, boiangeria și spălătoria e bine reprezentată. Din industria produselor alimentare au mai fost expuse și în vinuri de toate speciale și cu un mare renume. Această secție e foarte bine reprezentată. Celelalte ramuri cu produsele de salamuri au fost bine reprezentate.

(Va urma.)

Economie.

Arad, 14 Nov. 1906.

Relațiunile economice dintre România și Austro-Ungaria. Ultimul număr al marelui reviste vieneze »Oesterreiche Rundschau« publică sub titlul de sus un studiu important datorit penei dlui Nicolae Xenopol, avocat și deputat în Camera din București.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 14 Noemvrie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Aprilie. 1907 (100—clgr.)	7.43 — 7.44
Secară pe 1907.	6.57 — 6.58
Orz pe 1907.	7.17 — 7.18
Cucuruz pe 1907	5.14 — 5.15

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7.44 — 7.45
Secară pe Aprilie 1907.	6.50 — 6.58
Orz pe 1907	7.16 — 7.17
Cucuruz pe 1907	5.15 — 5.16

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară : Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei. 250—260 kgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut :

»Din lumea basmurilor« de I. T. Mera, un elegant volum de basme în editura »Minerva« din București. Prețul 3.50.

Poșta Administrației.

Dlul Ioan Vereș, Sânmiclăușul-român. Am primit 18 cor. și Vă aducem la cunoștință că de aici ziarul se expediază regulat. Joi fiind sâmbătoare un număr nu s'a scos.

»Plugarul«, Cacova. Răspunsul din sus e pentru D-V.

Petru Chiu, Partos. Am primit 10 cor. Abonamentul e plătit până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil : Sever Bocu.

Editor proprietar : George Nichin.

ANUNȚ.

Am lipsă de un candidat de avocat român cu praxă. Dr. Ioan Papp avocat Brad.

ANUNȚ.

Află aplicare momentară un candidat de avocat român cu praxă bună s-au un scriitor român inițiat în afacerile advocațiale.

Doritorii să se adreseze la subscrișul.

Dr. Aurel Grozda, adv.
Buttyin.

La administrația »Tribunei« să află de vânzare următoarele cărți :

Chendi : »Zece ani de mișcare lit.«	Cor. 1—
Slavici : »Vatra părăsită«	» 1—30
Dr. Szabó : »Drepturile și datorințele«	» 5—30
N. Iorga : »Călătorii în Rusia«	» —40
Ardeleanu : »Buchetul meu«	» 1—
dtto »Lupta pentru drept«	» 2—
dtto »Judecătoria cu jurații«	» —30
Bibl. »Banul Econom« Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	nrul —30
Almanahul »Petru Maior«	» —4—
Maneușiu : »Reunirea Românilor«	» 4—
Popescu : »Petru Cazacul«	» 1—30
Păcățianu : »Principiile politice«	» 2—
dtto »Libertatea«	» 2—
Chendi : »Ioan Botezătorul«	» 1—
Pușcariu : »Juvenilia«	» 1—30
Cunțan : »Poezii«	» 1—
»Monografia Brașovului«	» 4—
»Biblioteca Noastră« nr. 3—4, 5, 7, 8—9, 10, 11—12, 13, 14, 15—17	nrul —20
Ziana : »Potpourii«	» 1—
»Musa someșană«	» —30
Lăpădat : »Conferințe«	» —20

La fiecare carte să se adauge 10 fil. porto.

»La Roma« de Rossu Striann	Cor. 2— plus 10 fil. porto
»Povestiri și schițe« de S. Secula	1.— » 5 »
»Nuvele« de Emil Zola	Cor. 0.40 » 5 »
»Școlarul declamator«	» 0.50 » 5 »
»Ștopul de rouă«	» 1.— » 10 »
»Aur« Const. Hodoș	» 1.50 » 10 »
»Telegrama« farză în 3 acte	» 0.30 » 3 »
»Amicul Poporului« T. Vneulescu	» 1.— » 10 »

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei« :

Chestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös József,

tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«

Români din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent.

Comunicări făcute »Academiei Române« în ședința din 14 Noemvrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Jegan.

Se poate căpăta cu prețul de 1 C. 501.

Plus 10 fileri porto.

nr. 5460/906.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură Nru. 33883/906, comunele Săte, Galiș și Tilișca dau în esplotare pe baza licitațiunii publice pădurile de brad din munții dela Piatra-albă în estensiune de 155320 jugere catastrale estimate la 155320 metri cubici lemn de lucru și tot acolo din pădurile de apărare în estensiune de 714.7 jug. cat. spre rărîre lemnele de 36 centimet. grosime în sus (cam 25—30 fire la juger). Licitatiunea e publică și verbală și se va ținea în **29 Decembre 1906, la 10 oare a. m. în casa comunală în Săliște.**

Prețul de strigare e **698940 Cor.** vadiu de recere **60000 Cor.**

Oferite în scris se primesc și sunt a se depune înainte de începerea licitațiunii verbale conducătorului licitațiunii, au să fie provăzute cu timbru de 1 Cor., cu suma în cifre în litere a prețului oferit, cu vadiul în bani sau în hârtii de valoare admise ca cauțiune și cu declarația oferentului că cunoaște și să supune condițiunilor de licitare.

Sub prețul de strigare nu se vinde. Oferite întârziate sau neinstruate conform condițiunilor, precum și oferte ulterioare nu sînt în considerare.

Firele ce sunt a se tăia din pădurile de apărare i-se socotesc cumpărătorului pe loc la 4 Cor. 50 fil. de metrul cubic.

Reprezentanțele comunelor interesate și-au rezervat de a alege liber între oferenti.

Să observă că cantitatea lemnului din pădurile de esplotare — estimată la 155320 metri cub. — e curat lemn de lucru de brad scoarță și că la calcularea prețului atât lemnele de foc, rămășițele și alt soi de lemn se sporadice să găsește în pădure nu sau în considerare.

Lemnele de esplotat se pot pluti pe râul Szászsebes, ear dreptul de pluti s'a ecoperat din partea comunelor interesate.

Condițiunile de licitare și de vindere se pot afla în oarele de birou la oficiul prețului și la curatorul silvanal reg. ung. din Săliște.

Săliște, la 7 Novembre 1906.

Primpretorul cercului.

Nu mai este boală de porci
dacă vei comanda vestitul praf de nutreț din Seghedin.

Promovează apetitul porcilor, le curăță muștele, prin ce sânge proaspăt și curat, promovează de tot îngrășarea, după folosință porcii nu se mai îmbolnăvesc.

Prețul unei cutii 50 fil. și 1 cor. La comanda mai mare mai ieftin. Revanzătorii au scăzământ la preț.

Se poate procura exclusiv la

Zenke Zoltán, Szeged.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaș

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági Bajuszpedró.

Pomadă de mustață DE HAJDUSÁG!

Mustața e frumoasă dacă întrebuințezi **pomada Hajduság,** cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materii neunsuroase. **Efectul se vede foarte lute și cu siguranță.** Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor

Balzumul reșesc

contra podagrei și a reumei, recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

O sticlă 2 cor. În provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. pe lângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

Știind că toate alifiile de pân'acum pentru înfrumusețarea feței sunt stricicioasă, după multă străduință mi-a succedat să inventez un medicament **nestricicios.** Nu conține mercuriu, prin urmare:

Crema Fáy e unica nestricicioasă contra **pistruilor, jubriților și alte boale de piele.**

Crema Fáy dealătură ori ce **besicătură, peciugni și or ce pată.**

Crema Fáy face să dispară **sbârciturile, fața pielii o face mai fină și mai curată.**

Crema Fáy nu conține nici **plumb** nici **mercurului**, și astfel nu e stricicioasă.

Crema Fáy nu conține materii **unsuroase**, e în formă de spumă, cu miros plăcut și nu face să lucească fața.

Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține unsoare și suplimesie bine poudra.

Un borcan de **CREMA FÁY** 1 cor. Săpunul **Crema Fáy**, regele săpunurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru **sulemenirea feței** corespund trei culori, de **roșie închis** nrul 18, deci la comanda rog să vă provocați la numerul. Acestea alifi sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără a se observa însă. Un borcan 4 cor.

Cel mai bun medicament pentru delaturarea a **Apă de pistruu.** pistruilor efect admirabil, căci îndată redă feței culoare curată, și nu-i stricicios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Săpun de fieră pentru aceasta apă 80 fileri.

Medicament pentru vopsirea părului în culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndeajuns, ca părul sau mustața o **lună** să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înaprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei și a astmei.) — Iarna îndosebi pe vremea, când e noros mulți suferă din **tusă, respirare neregulată, astmă, nădușeală** etc. Aceste boale îl istonesc pe om în un grad, că de multeori ahea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințează **Picturile Senega pentru piept.** Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbați cât și la femei. În o săptămână depălină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție, pe din afară cu inscripție **Coloniale**. Prețul unei sticle cu cele necesare ce ajunge se vindece pe femeic sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate periodică, la dureri ascunse și la răceli de acest soi. Înceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Frecând ginginele cu ele, du rerile de dinți provenite din ori ce cauză, încetează la moment. O sticlă 70 de fil.

FARMACIA **GROSZ NAGY FERENCZ DEBRECZEN.**

La toate comenzile liferarea se face cu reîntorcerea poște în întreaga țară.

Provisiuni de mașini cu vapor

LOCOMOBILE

făcător de jireși de paie

în formă întrebuințată și cu dregere se pot căpăta pe lângă condiții de plătere foarte favorabile la firma

SEIFRIED HUGO

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaților nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în **Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,**

în strada József főherczeg nr. 11 casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiria, cu mult mai ieftin, ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Társa

„La plumbul vânăț” — József főherczeg-ut nr. 11.

S lănină, unsoare

și tot felul de articole

de cârnățarie

pe lângă prețurile cele mai avantajoase, se poate căpăta zilnic în băcănia lui

Garay Károly

Arad, piața Poczkó nr. 2.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături, de site și saltele de sîrmă.

Arad, József főherczeg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sule de sîrmă ca: țesături de sîrmă din aramă, fier și ține, pe cari le are în deposit mai ales pentru mori, fabrici și scopuri agricole. Afară de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilat sistem **Bachler.** Pregătește țesături de mază și fabrică la îngrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și păduri cu vînat, site de sîrmă cu ramă de fier pentru scopuri delucrări de pământ, nisip, petriș, și pentru lucrări de mine, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de pivnițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de scinte la locomotive, mori și cosuri de fabrici. Somiere elastici de oțel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari în pri vința ușurîntei de a se ținea curat sunt foarte recomanabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pentru tutun, site-dobe, și orice fel de obiecte și lucrări din această branșă — cu prețuri din cele mai moderate.

Oltoii de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de vie, că vână și mai am deposit din oltoii de vie din acest an, voi vinde oltoii frumoși cu rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bogată precum și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis” și „Rupestris-Monticola”.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu metoda cu succes a oltoilor de substituit.

În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslușire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Batthyányi nr. 13. Telefon 410.

St. D-n!

Am onoare a aduce la distinsa cunoștință, că am deschis în Arad, str. Széchenyi nr. 5

cancelarie tehnică

și mă voi ocupa cu coloniile de conducerea apei, iluminare și de motoare, precum și cu plănuirea și executarea de ajustări moderne de fabrici și de pine de metal.

În decursul mai multor ani mi-am câștigat mare experiență în fabrici de mașini, ca pregătitor de mașini, în colonii de mașini, ca inginer și ca arhitect de edificii moderne, și cari experiențe precum și împrejurarea, că am condus totdeauna fabricile de prima ordine, îmi dau garanță, că voi putea corespunde pe deplin încrederii de a proapelui meu.

Când cer, ca să mă învrednicească cu deosebita lor încredere, sunt

cu deosebită stimă:

Hopp Károly, inginer

Edificat
la
1888.

Schiller József

Edificat
la
1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane

Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Aurituri ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșeșări de sculptură, de palate, hotele și cafenele.

Aranjament pentru biserici, precum

infrumșeșări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri, feșnice, catafalce, cupole, felinare, cruci și icoane.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe meșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spesele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

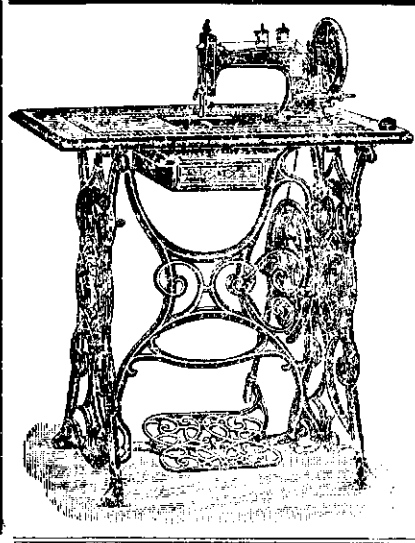
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorariu acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

30 fl. Mașini de cusut.

Pe lângă responsabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, veritabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăa numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55 și filiala din strada Sziv 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea fiitoare iau răspundere.

Catalog gratuit și franco.

Pentru vinderea

Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de masă și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodată pentru aranjamente casnice, începând dela calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabilă.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe Szabadság-tér 21.

■ Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie. ■

Cu stimă:

KLOHS ADOLF.